

Lingolympiadens kvaltävling 2021

Lösningar

Uppgift 1 (Dyirbal): Ordföljden är Adjektiv - Substantiv, precis som på svenska. Det finns två genus med i problemet: maskulint och feminint. Maskulina adjektiv tar ändelsen *-yi* medan feminina adjektiv tar *-lan*. Vi antar att ordet *jalhga* betyder *flicka* med ett feminint adjektiv och *pojke* med ett maskulint adjektiv. Korrekta översättningar ges nedan:

7. Den där kvinnan	10. <i>gayi njuma</i>
8. Pojken, som inte syns	11. <i>galan jngumbil</i>
9. Den här mannen	12. <i>galan jalhga</i>

Uppgift 2 (Navajo): Ordföljden är Substantiv - Adjektiv. Ordet för "stor", *tsoh*, är inget separat ord utan skrivs direkt på substantivet. Vi får då de korrekta motsvarigheterna:

1-c, 2-d, 3-b, 4-i, 5-g, 6-h, 7-a, 8-e, 9-f

- fisk
- stor ödla / krokodil / drake / dinosaurie / ...
- chil lichxí'i* = röd växt
- tsé naat'a'i* / *tsétsoh naat'a'i* = flygande sten(bumling)

Uppgift 3 (Nord- och centralpame): Nordpame har talbas 8 medan centralpame har talbas 20. Talen formas på följande sätt:

Nordpame: $X \text{ tenhiup } Y = X \times 8 + Y$, där X motsvarar talen i Y med prefixet *ka-* (OBS: *ka+sante=kara*).

sante = 1, *nuje* = 2, *rnu?* = 3, *giriui* = 4, *gitf'ai* = 5, *teria* = 6, *terihij* = 7, *tenhiup* = 8.

Centralpame: $X \text{ lien (seska?ai) } Y = X \times 20 + (10) + Y$, där X och Y kan anta samma värden.

nda = 1, *nui* = 2, *ranhū?* = 3, *kipui* = 4, *kik'ai* = 5, *tilija* = 6, *tilipühū?* = 7, *nda nstaw?* = 8, *nda nstaw? nda* = 9, *seska?ai* = 10, *lien* = 20.

För nordpame är följden 2 fel och för centralpame är följden 7 fel. De ska vara

- giriui, gitf'ai, teria, terihij, tenhiup, kara tenhiup sante*
- nda lien, nda lien nda, nda lien nui, nda lien ranhū?*

Vi får då att listorna kan översättas med siffror på följande sätt.

- 1, 2; 2. 4, 5, 6, 8, 9; 3. 22, 23, 24; 4. 12, 13;
5. 5, 6, 7; 6. 9, 10, 11; 7. 20, 22, 23; 8. 93, 94.

Vi får med hjälp av allt ovan att vi kan komma fram till rätt översättningar.

(c) : 3 = *rmu?*, 11 = *kara tenhiup rmu?*, 32 = *kagirui tenhiup*

(d) : 8 = *nda nstaw?*, 44 = *nui lien kipui*, 60 = *ranhū? lien*

Uppgift 4 (Dothrakiska): Ordföljden är Substantiv - Adjektiv och Ägd - Ägare. Om ett adjektiv beskriver ett substantiv som inte är i grundform får adjektivet ändelsen *-a*.

Att vara: Istället för att ha ett verb motsvarande *att vara* har dothrakiska två olika strategier för att säga det som på svenska skulle uttryckas som "X var/är/kommer att bli Y".

- Om Y är ett adjektiv på svenska motsvaras det faktiskt av ett verb på dothrakiska, som tar suffixet *-a* i presens (jämför *ifa*, presensböjningen av *att gå*, nedan). Istället för att säga "Himlen är blå" säger man alltså på dothrakiska snarare "Himlen blåar". För att inte göra problemet absurdt stort inkluderades inga andra tempusböjningar av verb än presens i problemet. I och med att det i princip är omöjligt att utifrån problemet komma fram till att det finns två olika identiska ändelser *-a* var detta heller inget som krävdes för att få full poäng på problemet.
- Om Y är ett substantiv sägs "X är Y" helt enkelt "X Y", med Y i grundform. För att säga motsvarande sak i dåtid eller framtid ändrar man ändelsen på Y: "X var Y" sägs "X Y-oon" och "X kommer att bli Y" sägs "X Y-aan". Dessa ändelser svarar mot två kasus som kallas *ablativ* (Y-oon ≈ från Y) respektive *allativ* (Y-aan ≈ mot Y).

Att gå: Ordet för *att gå* på dothrakiska är *ifat*, eller *ifa* i presens. I problemet används det i följande konstruktion:

... går (från X) mot Y = ... *ifa* (X-oon) Y-aan

Ägande: Dothrakiska skiljer på att ha något "ofrånskiljbart" (eng. *inalienable*), som en kroppsdel, och att ha något "frånskiljbart" (eng. *alienable*), till exempel en bok i handen. På dothrakiska räknas även att ha familjemedlemmar till den senare kategorin av ägande, vilket inte gäller i alla språk med liknande system. Distinktionen mellan de två olika sorternas ägande markeras genom att ägaren tar olika suffix. Om det ägda är frånskiljbart används genitiv (*-i*, som svenskans *-s*), men om det ägda är ofrånskiljbart används istället ablativ (*-oon*).

Dothrakiskans pronomen är inte riktigt helt regelbundna, men följer mestadels samma böjningsmönster som substantiv:

	1sg (jag)	2sg (du)	3sg (hen)
GEN	<i>anni</i>	<i>yeri</i>	<i>mae</i>
ABL	<i>anhoon</i>	<i>yeroon</i>	<i>moon</i>
ALL	<i>anhaan</i>	<i>yeraan</i>	<i>maan</i>

- (a) 9. Flätan var en grön krigare
13. Hjärtat var en tyst man.
- (b) 14. Krigarens arakh är grön.
15. Din sons kanins mun är liten.
16. Mannens vita lejon kommer bli min häst.
17. Kaninen var ett vitt lejon.
18. Hens dotter var en tyst krigare.
19. Den röda fällan är liten.
- (c) 20. "Hens ben (i kroppen) är grönt"
21. "Hens ben (som hon håller i / äger) är grönt".
- (d) 22. *Vaes dahaan jona.*
23. *Hrakkar ifa maan.*
24. *Zhor virzeth vezhoon yeri orzaan.*
25. *Mai mae mawizzoon.*
26. *Gomma naqis anhoon jona.*
27. *Hoska hrakkaroon vaesi vezhvena.*
- (e) *gomma* betyder människomun, medan *hoska* betyder djurmun. De enda tänkbara översättningarna av meningen är följaktligen "*Hästens människomun*" (som alltså på något sätt är en del av hästen), eller "*Människomunnen var en häst*". Ingen av dessa översättningar är särskilt rimlig, varför det är ytterst tveksamt om någon med dothrakiska som modersmål skulle yttra den.

Uppgift 5 (Melins system): Melins system är huvudsakligen ett alfabet, precis som det skriftsystem vi vanligen använder för att skriva svenska – varje ljud motsvaras (mer eller mindre) konsekvent av ett tecken. Precis som exempelvis det arabiska "alfabetet" (som egentligen är en så kallad *abjad*) är dock Melins stenografi ett kursivt skriftsystem. Med andra ord är det designat så att man inte behöver lyfta pennan medan man skriver förrän man når slutet på ett ord. De grundläggande tecknen i Melins system syns i figuren nedan.

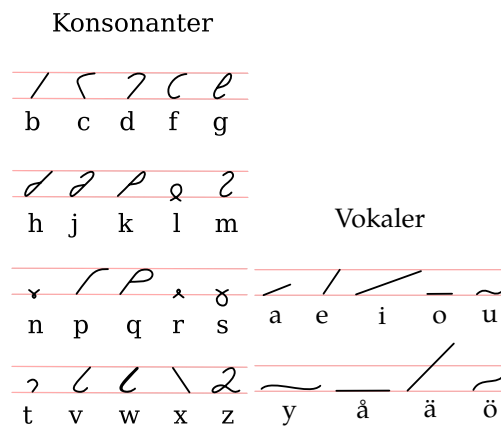

Figure 1: De grundläggande tecknen i Melins system (från Wikipedia-artikeln *Stenografi*, tillgänglig på <https://sv.wikipedia.org/wiki/Stenografi>. Upphovsman okänd, CC BY-SA). Konsonanterna skrivs i allmänhet med penndrag som går uppifrån och ner, medan vokalerna generellt sett skrivs med penndrag som går nedifrån och upp, vänster till höger. Tecknen är designade så att liknande ljud ska motsvaras av liknande tecken.

Dessa tecken utgör dock inte hela Melins system. Det finns separata tecken för ng-, sj- och tj-ljuden, som används för att skriva ord med de ljuden oavsett hur de stavas i svenskans vanliga ortografi. Dessutom finns det tecken för många specifika vanligt förekommande bokstavskombinationer (som dock inte inkluderades i detta problem):

Konsonantsammansättningar

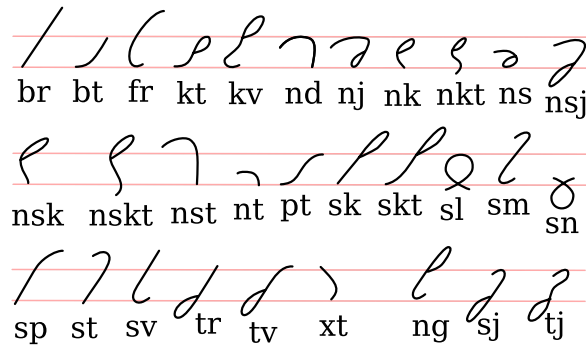

Figure 2: Tecken för konsonantkombinationer samt ng-, sj- och tj-ljuden i Melins system (från Wikipedia-artikeln *Stenografi*, tillgänglig på <https://sv.wikipedia.org/wiki/Stenografi>. Upphovsman okänd, CC BY-SA). Konsonanterna skrivs i allmänhet med penndrag som går uppifrån och ner, medan vokalerna generellt sett skrivs med penndrag som går nedifrån och upp, vänster till höger. Tecknen är designade så att liknande ljud ska motsvaras av liknande tecken.

Vi har nu tagit upp alla tecken i Melins system som direkt motsvarar ljud. Det finns dock även en rad tecken som motsvarar *morfem*, och alltså i princip är att betrakta som logogram, likt kinesiska hanzi. De morfemtecken som är inkluderade i problemet syns i figuren nedan.

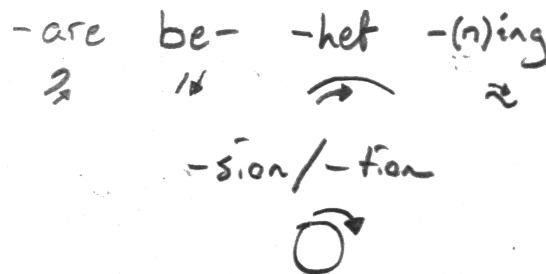

Figure 3: De tecken för morfem som finns med i problemet. Att de är tecken för morfem och inte bara förkortningar av specifika bokstavskombinationer innebär exempelvis att tecknet Ing för -(n)ing används både i *regering* och i *rättning*, men inte i *ring*, som skrivs R | I | Ng och inte R | Ing.

Utöver morfemtecknen och de särskilda tecknen för ng-, sj- och tj-ljuden skiljer sig även Melins system från vanlig svensk ortografi genom att inte skriva ut dubblerade konsonanter (om man vill kan man trycka lite extra med pennan så att man får ett tjockare streck, men det gjordes inte i problemet). Generellt sett är Melins system också mycket mer baserat på faktiskt uttal än svensk standardortografi – g:et i *regering* skrivs till exempel med tecknet J, och inte med G. En annan egenhet

som Melins system har är att obetonade e:n oftast inte skrivs ut alls. Ordet *nagel* skrivs till exempel NAGL med Melins system.

De korrekta hopparringarna (samt transkription av Melinskriften) i deluppgift (a) är:

1-r (BeRÄTA), 2-t (BeSÖKAre), 3-o (BETA), 4-e (SIRKL), 5-f (DEKORASn) 6-b (FINGR)
7-l (FUSn), 8-a (GODHet), 9-j (HEMA), 10-m (HETA), 11-u (TjÄRL), 12-n (LANGAre)
13-s (LÄKAre), 14-g (LÄKR), 15-q (NAGL), 16-h (REJERIng), 17-i (RÄTA), 18-p (RÄTIng)
19-d (SjÖNHet), 20-c (TjUV), 21-k (TjÄNAre)

Svaren på deluppgift (b) är:

22. BORJN = *borgen*,   23. FILMR = *filmer*,   24. TjÄRNA = *kärna*
25. LÄGNHet = *lägenhet*,   26. BeTALIng = *betalning*,   27. SIVILISASn = *civilisation*

Svaren på deluppgift (c) är:

